

kunne gøre det. Jeg tager saaledes blot: Kaffe, Kul, Ris og Salt, og jeg har da set, at i disse faa Aar har Befolkningen alene for disse 4 Artikler udredet cirka 20 Mill. mere, end Tilfældet vilde have været, hvis det af Folketinget i 1897 vedtagne Toldlovsforslag var blevet til Lov. Det er 4 Millioner om Aaret i disse 5 Aar. Og i de Aar, som følge efter, altsaa 1903 og 1904 vil det blive ikke ubetydeligt mere, idet som bekendt Toldindtægterne have været i Stigning og det ikke mindst paa Finansartikler. Det er saaledes store Beløb, det her drejer sig om, Beløb, som Befolkningen, navnlig den ubemidlede, Aar efter Aar har maattet svare mere end de burde, paa Grund af vor urimelige Toldlov. Der er saaledes al mulig Grund til, hurtigst muligt uden at spille Tid, at gaa over til at forberede en Toldreform, hvad jeg ogsaa haaber den højtærede Regering vil gøre.

Jeg skal ende med et Par mere almindelige politiske Betragtninger, der skulle blive meget korte. Sidste Samling løb ud, tror jeg, jeg tør sige, under Forhold, som vakte almindelig Utryghed og almindeligt Mishag fra alle Sider. Sidste Samlings Slutning var en saadan, som vistnok ikke var til Gavn hverken for Regeringen eller dette Ting, men skønt jeg vilde betragte det som liggende ganske udenfor, hvad der vilde være rimeligt ved denne Lejlighed, nu at gaa tilbage til Fortiden og grave op i de gamle Tvistigheder, der nu ere endte, tror jeg dog ikke, jeg tager fejl, naar jeg sætter den uheldige Maade, hvorpaa sidste Samling endte, i Forbindelse med en vis Nervøsitet, som har gjort sig gældende i Udtalelser fra forskellige højtærede Ministre i Sommer. Jeg har for mit Vedkommende ikke kunnet se, at der var tilstrækkelig Grund til den Utryghedsfølelse, som kom frem i flere af disse Ytringer fra Ministrenes Side, og jeg glæder mig over, at den ogsaa synes at have været i kendelig Aftagen i Sommerens Løb, idet der mod Sommerferien Slutning er fremkommet Udtalelser, der synes at tyde paa, at denne Utryghedsfølelse er ved at vige Pladsen for en mere fortrøstningsfuld Stemning. Og en saadan mere fortrøstningsfuld Stemning synes mig fuldt berettiget, jeg er ikke i Stand til at se andet, end at den nuværende Regerings Stilling vedblivende er stærk, og at den nuværende Regering vedblivende er den eneste tænkelige her i Landet, for saa vidt man da ikke vil have en Kampregering,

men en Regering, der virkelig kan lede Arbejdet og gennemføre Reformer af nogenlunde Betydning. Lad være, at der kan være Misfornøjelse paa den ene eller anden Side, og jeg har ogsaa hørt til dem, der have været misfornøjede med et eller andet, jeg var ikke fornøjet med den ærede Justitsministers Lovforslag om en midlertidig Forandring i Strafferetsplejen i Fjor, og saaledes kan man være misfornøjet med dette eller hint, men dette bør ikke udelukke Erkendelsen af, at der, som sagt, for Øjeblikket ikke er, ret beset, nogen anden politisk Mulighed her i Landet end den ærede Regering, saaledes som den er. Denne Erkendelse styrkes yderligere ved Betragtningen af, hvad det er, denne Regering repræsenterer, hvilke store politiske Principper det er, den skylder sin Tilværelse, og hvilket stort politisk Princip det er, den for hver Dag, den lever, bidrager til at fæstne og uddybe i vort Lands Politik.

Man har talt om, at dette Ministerium paa en vis Maade sidder paa Prøve. Der er en Udtalelse af en æret Kollega her, som man har drøftet en Del i Sommerens Løb; det ærede Medlem har fralagt sig at have brugt Udtalelsen, saaledes som den er lagt ham i Munden, og saa har han altsaa ikke brugt den saadan. Men her ved er Ordet, at dette Ministerium er et Prøve- eller Forsøgsministerium, kastet ud i Offentligheden, det er blevet til et Slagord. I en vis Forstand kan jeg gøre disse Ord til mine, det er virkelig et Slags Forsøgs- eller Prøve ministerium, men det, der skal prøves, er først og fremmest det, hvorvidt Befolkningen her i Landet og hvorvidt ganske særlig dette Ting har den tilstrækkelige politiske Modenhed til at bære og støtte et parlamentarisk Ministerium. Det synes ved første Øjekast den letteste Ting af Verden at støtte et Ministerium af sine egne, men det er faktisk, som Erfaringen ogsaa viser, i Tidens Løb ikke nogen let Opgave, det kræver overordentlig megen Resignation. Saa er der een Minister, som man kommer til, for at bruge et populært Udtryk, at se sig gal paa, og saa er der en anden, og saa kan man komme til at sige: ja, Ministeriet er i det hele sammensat af fortræffelige Folk, det hviler paa et fortræffeligt politisk Princip, dets Politik kunne vi billige, men denne eller hin Minister spolerer det hele. Det er den Slags Betragtninger, der ikke ere af det gode, og som man maa til en vis Grad neddæmpe, naar det virkelig er